

samo nov tip materialne kulture, ampak tudi novo družbo in drugačno vrsto duhovne kulture, če naj velja, da je civilizacija kompleks vsega trojega. Kakšna usoda čaka slovensko kulturo v sklopu moderne civilizacije? To je vprašanje, o katerem govori že naslov razprave. Odgovoriti nanj je mogoče samo tako, da se pojasni, v kakšnem razmerju so znotraj civilizacije njeni temeljni elementi: družba, duhovna in materialna kultura — in zlasti, kakšno vlogo ima lahko v tem sklopu duhovna kultura. Ali ima doseganja slovenska kultura v moderni civilizaciji na Slovenskem lahko še tisto vlogo, ki jo normalno mora imeti vsaka duhovna kultura znotraj civilizacije, v kateri se pojavlja? Šele od tod se lahko razkrije, od kakšnih sil bo odvisno srečanje med slovensko kulturo in moderno civilizacijo — srečanje, ki bo najbrž odločilo ne samo usodo slovenske kulture, ampak tudi usodo moderne civilizacije na Slovenskem.

(Se nadaljuje)

## Franci Zagoričnik **Dve pesmi**

QUAM PULCHRA ES      beseda besed  
kakor jih je zapisal neznan pisar

kajti še se ukvarjajo z leti  
preštevajo letnice zemlje  
in utripe sveta  
ob rojstvu galaksij

in ob umiranjih  
se odevajo v skrb  
in zvedavo strmijo k niču  
k nebu in hudiču

kamor so na poti  
in kamor odtekajo  
možje in žene  
že nemožje in nežene

in druga bitja  
vržena v prav takšen čas  
ni izbira njih samih  
in druge izbire ni

ni biti po lastni volji  
kajti pristajanje je pokorščina  
zakonom veljavnim v vsem  
svetu in niču

je vdanost in soglasje  
je napor in borjenje  
za to veljavo

vera in tveganje  
upanje in žrtev  
ljubezen in smrt

vedno znova porajajoče se razsežnosti  
vedno znova ugašajo

takšno sevanje je čas  
je in ga ni  
ni in je spet

čas in nečas  
beseda in nebeseda  
utelešanje duha časa

to je zapisal neznani pisar  
govoril je sebi

zvoki padajo vase  
valovi se zgrinjajo v glasilkah  
molči ali kaj zase  
čas v njegovih pljučih je gnil  
gobe v njegovem vrtu strupene

kako si lepa prijateljica moja  
glej lepa si  
kakor je moja želja  
moja žeja je po tvoji podobi  
tvoja brazda po mojem plugu

svet svet ključem svet  
vabim ga k tej zamisli

naj pristopi naj ostrmi  
takšna predstava hoče biti  
tako odprta in zaprta  
z vsem kar ji ugaja

tako se izpolnjuje možnost bivanja  
takšen je svet njeno telo

če je njen duh njena misel  
potem se naselim v njeno telo

tako mi govori in govori  
ljubezen moja ljubezen

vsil ki me imajo radi  
bi me radi popravljali  
in to najbolj prav oni  
kakšen pa je svet

sramovati se najvišjega  
ne ga okusiti  
da ne bi terjali  
vsakdanji kruh najvišjega

svet svet kličem svet  
izzivam ga do roba padca  
vabim v svojo materijo  
naj se mi da

in oplodi

v to brezno sili  
ni drugega vzpona

gore težijo navzdol  
nebo teži navzdol  
izbire ni  
k vsemu sili trenutek časa

ljubezen moja ljubezen  
ljudje mi razbijajo čelo  
mlatijo me po možganih

dokler ne odneham svet  
dokler ne končam svet

IN KADAR HOČEM ovalni kamen z jasnim čelom  
VZLETETI razbiti kamen z razbitim časom  
izbrušeni kamen s sinjim opoldnem  
kamen s telesom in dušo

takšen je pogled nazaj  
da vali sifiz skalo z gore v dolino  
to kar največ vemo o njem  
ne o posledici ali vzroku

vsakič ko je privali na dno  
se skala odvali nazaj na vrh  
v svojo prvotno lego  
poduk je razviden

takšen je pogled nazaj  
v nasprotno smer kaže pogled naprej  
in to sta le dva pola časa  
žarišče časa je brezčasno

je točka  
ta pa nima razsežnosti  
tako je nečas vsebovan v slehernem času  
kakor je nič vsebovan v slehernem prostoru  
pogosto oblači razvidne reči  
se kaže v spodbudnih znamenjih

ta čas  
je skrbno zmeden potek stvari

to je o sedanjosti  
zato smo tu  
da bi raznesli dvom  
ker svet ne stoji na zamišljenih tleh

ker ni zamisli o tem  
ker ni ničesar oprijemljivega  
nobene sprejemljive ideje  
razen priklenjenosti na papir  
avtor strmi v belo puščavo  
povsod je enako vredno  
enako nevredno  
puščati in vsajati sledi

ker so znaki znamenja misli  
ne ona sama  
ki spet je in je ni  
svojo sled požene ali ne

kaj ali nič  
požene iz sledi  
in to so potem besede  
kaj ali nič

pritekajo pritekajo  
iz skopega upanja  
po travi po odžejanju  
stavki vode

stavki jutranjega ponedeljka  
 na meji mrzlih letnih časov  
 brezvezni stavki brezveznih naklepov  
 brezcilna stavka besed

kaj ali nič  
 iskanja cilja  
 ker je sleherni hip  
 vse tu

več ali manj  
 samo vse  
 svet in nič  
 več nič kot svet

eno je neogibno  
 in drugo le domneva  
 niti terjatev  
 niti pretirana želja

samo naj se izkaže  
 ta nitiglad  
 ta nitižeja  
 dnevi prepuščeni sebi  
 v nepisanem redu  
 v nespremenljivi vrstitvi  
 od jutra do jutra  
 od noči do noči

sama naj se izbljuje  
 prenasičenost skladja  
 bele puščave  
 nimam kaj jaz nimam kaj

iz njenih tal  
 nabrekajo rime  
 poganjajo prividi  
 dojke podojijo rimsko cesto

kar si izmisliš  
 ker misel je prav takšna  
 kar iztisneš iz nje  
 to je potem kar je

zgodí se tvoja volja  
 tudi ne klečiš pred sabo  
 ampak ukazuješ  
 duhu stroja